

est ergo ambigendum ista prodesse defunctis, sed talibus qui ita vixerunt ante mortem ut possint eis haec...

De officiis sepulturae.

DE pompis vero exequiarum idem Augustinus ita dicit de verbis Apost. serm. xxxi. Pompas funeris, agmina exequiarum, sumptuosa diligentia sepulturae...

De duobus bonis, quorum alter plura post mortem habet auxilia.

SOlet moveri quaestio de duobus, uno divite, altero paupere, pariter, sed mediocriter bonis, qui praediciales, & communes sunt orationes, multaque elemosynarum largitiones...

Quibus suffragiis juvantur mediocriter boni qui in fine inveniantur.

SED iterum quaeritur de aliquo mediocriter bono, qui talibus indigens suffragiis in ipso consummationis saeculi articulo...

Quomodo Sancti glorificati audiunt preces supplicantium, & quomodo intercedunt pro nobis ad Dominum.

SED forte quaeris: Numquid preces supplicantium Sancti audiunt, & vota postulantium in eorum notitiam perveniunt? Non est incredibile animas Sanctorum qui in abscondito faciei Dei veri luminis illustratione...

(6) Addit Nicolajus monumentorum opulenta constructio. (7) Idem addit sustulerunt. (8) Al. levianta. (9) Nicolai, & Magistri tectus fuerit. (10) Al. deest eum. (11) Al. nuntiant etiam quod voluerit.

ista (12) tempore cognovit, sed futura omnia temporalia, atque in eis etiam quid, & quando ab illo perituri fuimus...

Quod dictum est de Angelis, attribuit sanctis animabus.

SAutem Angeli a Deo per Verbum ejus discunt petitiones nostras, & quid de his implendum sit, & quid non; cur non credamus & animas Sanctorum Dei faciem contemplantium...

DIVISIO TEXTUS.

POSTquam determinavit Magister de his quae ad resurrectionem pertinent, hic incipit determinare de his quae pertinent ad remunerationem, vel punitionem resurgentium...

QUAESTIO I.

HIC tria quaeruntur. Primo de receptaculis animarum post mortem. Secundo de suffragiis mortuorum. Tertio de orationibus Sanctorum.

Primo. Utrum animabus post mortem aliqua receptacula assignentur. Secundo. De differentia receptaculorum. Tertio. De numero eorumdem.

ARTICULUS I.

Utrum animabus post mortem receptacula assignentur.

III. Sent. dist. xxiv. quest. 11. art. 1. quest. 11. in corp. III. P. quest. 111. art. 2. in corpore opus. lx. cap. xviii. & super Epist. ad Eph. cap. 5. lect. 111.

AD primum sic proceditur. Videtur quod animabus post mortem receptacula non assignentur. Sicut enim dicit Boetius in Libro de hebdom. Communis animi conceptio est apud sapientes...

2. Praeterea. Omne quod habet locum determinatum, magis convenit cum illo loco quam cum alio. Sed animae separatae, sicut & quaelibet spirituales substantiae...

3. Praeterea. Animabus separatis non assignantur receptacula. Sicut enim Angelis, ita & Sanctis qui Deo assistunt...

(12) Al. ex parte. Ex EDIT. P. NICOL. (b) Et Lib. de gratia novi testamenti, seu epist. 1. cap. xxix.

aliquid post mortem nisi quod cadat in poenam, vel premium. Sed corporalis locus non potest eis esse in poenam, vel in premium, cum a corporibus nihil recipiant. Ergo non sunt eis assignanda certa receptacula.

Sed contra. Caelum empyreum locus corporalis est; & tamen ipsum factum mox Sanctis Angelis est repletum, ut Strabus dicit (in Glossa super illud, *Creavit Deus caelum etc.* Cum ergo Angeli sint incorporei, sicut & animae separate, videtur etiam quod separatis animabus sint certa receptacula assignanda. Ergo &c.

Præterea. Hoc patet per hoc quod Gregorius in IV. Dialog. cap. XL. narrat, animas post mortem ad diversa loca corporalia esse deductas; ut patet de Paschasio, quem Germanus Capuanus Episcopus in balneis invenit, & de anima Theodorici Regis, quam cap. xxxi. dicit ad gehennam fuisse perductam. Ergo animæ post mortem habent certa receptacula.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Uterius. Videtur quod statim post mortem nullæ animæ deducantur ad caelos, vel ad infernum. Quia super illud Psalm. xxxvi. 10. *Adhuc pusillum & non erit peccator*, dicit Glossa, quod Sancti liberantur in fine vitæ; post hanc tamen vitam non ibi erunt; ubi erunt Sancti, quibus dicitur: *Venite benedicti Patris mei*. Sed illi Sancti erunt in caelo. Ergo Sancti post hanc vitam non statim ascendunt ad caelum.

2. Præterea. Augustinus dicit in Enchir. cap. cix. quod tempus quod inter hominis mortem & ultimam resurrectionem interpositum est, animas abditis receptaculis continet, sicut unaquaque digna est requie, vel ærumna. Sed hæc abditæ receptacula non possunt intelligi caelum, & infernus: quia in illis etiam post resurrectionem ultimam animæ cum corporibus erunt: unde pro nihilo distingueret tempus ante resurrectionem, & post resurrectionem. Ergo non erunt nec in inferno, nec in paradiso usque ad diem iudicii.

3. Præterea. Major est gloria animæ quam gloria corporum. Sed simul omnibus redditur gloria corporum, ut sit major lætitia singulorum ex communi gaudio, ut patet Hebr. 11. super illud: *Deo pro nobis aliquid melius providente etc.* ubi dicit Glossa: *Ut in communi gaudio omnium majus feret gaudium, singulorum.* Ergo multo fortius & gloria animarum debet differri usque ad finem, ut simul omnibus reddatur.

4. Præterea. Pœna, & premium quæ per sententiam iudicii redduntur, iudicium præcedere non debet. Sed ignis inferni, & gaudia paradisi dantur hominibus per sententiam Christi iudicantis in ultimo iudicio, ut patet Matth. xxv. Ergo ante diem iudicii nullus ascendit ad caelum, vel descendit ad inferos.

Sed contra est quod dicitur II. Corith. v. 1. (1) *Si terrena nostra habitatio dissolvatur, domum habemus non manufactam, conservatam in caelis.* Ergo dissoluta carne homo habet mansionem quæ in caelis fuerit et conservata.

Præterea. Philip. 1. 13. dicit Apostolus: (2) *Cupio dissolvi, & esse cum Christo*: ex quo sic arguit Gregorius in IV. Dialog. cap. xxv. *Qui ergo Christum*

(1) Virgata: *Scimus enim quod si terrestris domus nostra hujus habitationis dissolvatur, quod adificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in caelis.* (2) Ibid. *desiderium habens dissolvi.* (3) Hieronymus: *& ubi voluerint.*

in caelo esse non dubitat, nec Pauli animam esse in caelo negat. Sed non est negandum Christum esse in caelo, cum sit articulus fidei. Ergo nec dubitandum est animas Sanctorum ad caelos ferri. Quod etiam aliqua animæ ad infernum descendant post mortem statim, patet Luc. xvi. 22. *Mortuus est dives, & sepultus est in inferno.*

QUÆSTIUNCULA III.

1. Uterius. Videtur quod animæ in paradiso, vel in inferno existentes egredi non valeant. Augustinus enim dicit in Lib. de cura pro mortuis agenda cap. xlii. *Si rebus viventium interessent animæ mortuorum, ut de aliis taceant, meipsum pia mater nulla nocte desereret, quæ terra marique secuta est, ut mecum viveret.* & ex hoc concludit quod animæ defunctorum rebus viventium non intersint. Sed interesse possent, si de suis receptaculis exirent. Ergo de suis receptaculis non exeunt.

2. Præterea. In Psalm. xxvi. 4. dicitur: *Ut habitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ: & Job vii. 9. Qui descendit ad inferos, non ascendet.* Ergo tam boni quam mali à suis receptaculis non exeunt.

3. Præterea. Receptacula, ut est dictum, animabus post mortem dantur in premium, vel in poenam. Sed post mortem neque præmia Sanctorum minuuntur, neque poenæ damnatorum. Ergo non exeunt de suis receptaculis.

Sed contra est quod dicit Hieronymus contra Vigilantium, sic eum alloquens: *As enim vel in sinu Abrahæ, vel in loco refrigerii, vel subter aram Dei animas Apostolorum, & martyrum consedisse, nec posse suis tumulis, (3) eum voluerint, adesse presentem, & ita tu Deo leges ponis, tu Apostolis vincula injicias, ut usque ad diem iudicii teneantur custodia, nec sint cum Domino suo, de quibus scriptum est (Apoc. cap. xiv. 4. Sequuntur agnum quocumque ierit.* Sed agnus ubique est. Ergo & hi qui cum agno sunt, ubique esse credendi sunt. Ridiculum ergo est dicere, quod animæ mortuorum à suis receptaculis non recedant.

Præterea. Hieronymus ibidem arguit sic: *Cum diabolus, & demones toto vagentur orbe, & celeritate nimia ubique præsentent, & martyres post effusionem sanguinis ara operentur inclusi, & inde exire non poterunt? Ex quo potest concludi non solum de bonis, sed etiam de malis, quod sua receptacula interdum exeant, cum non habeant majorem damnationem quam demones, qui ubique discurrunt.*

3. Præterea. Idem probari potest per Gregorium in IV. Dialog. ubi narrat de multis mortuis quod viventibus apparuerunt.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam questionem, quod quamvis substantiæ spirituales secundum esse suum à corpore non dependeant, corporalia tamen à Deo mediantibus spiritualibus gubernantur, ut dicit Augustinus in III. de Trinit. cap. iv. & Gregorius in IV. Dialog. cap. v. & ideo est quædam convenientia substantiarum spiritualium ad corporales substantias per congruentiam quamdam, ut scilicet dignioribus substantiis digniora corpora adaptentur.

(1) *Al. ex limo,*

unde etiam Philosophi secundum ordinem mobilium posterant ordinem substantiarum separatarum. Quamvis autem animabus post mortem non assignentur aliqua corpora, quorum sint formæ, vel determinati motores; determinantur tamen eis quædam corporalia loca per congruentiam quamdam secundum gradus dignitatis eorum; in quibus sunt quasi in loco, eo modo quo incorporalia in loco esse possunt, secundum quod magis accedent ad primam substantiam (cui locus superior per congruentiam deputatur) scilicet Deum, cujus sedem caelum Scriptura esse denuntiat; & ideo animas quæ sunt in participatione perfecta Divinitatis, in caelo esse ponimus; animas vero quæ à participatione huiusmodi impediuntur, loco contrario dicimus deputari.

Ad primum ergo dicendum, quod incorporalia non sunt in loco modo aliquo noto nobis, & consueto, secundum quod dicimus corpora proprie in loco esse; sunt tamen in loco modo substantiis spiritualibus convenienti, qui nobis plene manifestum esse non potest.

Ad secundum dicendum, quod duplex est convenientia, vel similitudo. Una quæ est per participationem ejusdem qualitatis, sicut calida ad invicem conveniunt; & talis convenientia incorporalium ad loca corporalia esse non potest. Alia per quamdam proportionalitatem, secundum quam in Scripturis metaphora corporalium ad spiritualia transferuntur, ut quod dicitur Deus esse sol, quia est principium vitæ spiritualis, sicut sol vitæ corporalis; & secundum hanc convenientiam quædam animæ quibusdam locis magis conveniunt, sicut animæ spiritualiter illuminatæ cum corporibus luminosis, animæ vero obtenebratæ per culpam cum locis tenebrosis.

Ad tertium dicendum, quod anima separata directe nihil recipit à locis corporalibus per modum quo corpora recipiunt, quæ conservantur à suis locis; sed ipsæ animæ ex hoc quod cognoscunt se talibus locis deputari, sibi gaudium ingerunt, vel mœrorem; & sic locus cadit eis in poenam, vel in premium.

SOLUTIO II.

Ad secundam questionem dicendum, quod sicut in corporibus est gravitas, vel levitas, quæ feruntur in locum suum, qui est finis motus ipsorum; ita etiam est in animabus meritum, vel demeritum, quibus perveniunt animæ ad premium, vel poenam, quæ sunt fines actionum ipsarum: unde sicut corpus per gravitatem, vel levitatem statim fertur in locum suum, nisi prohibeatur; ita statim animæ, soluto vinculo carnis, per quod in statu vitæ detinebantur, premium consequuntur, vel poenam, nisi aliquid impediatur; sicut interdum impedit consecutionem præmii veniale peccatum, quod prius purgari oportet, ex quo sequitur quod præmii differtur. Et quia locus deputatur animabus secundum congruentiam præmii, vel poenæ statim ut anima à corpore absolvitur, vel in infernum demergitur, vel caelum evolat, nisi impediatur aliquo reatu quo oportuit evolutionem differri, ut prius anima purgetur. Et huic veritati auctoritates Scripturæ canonice manifeste attestantur, & documenta Sanctorum patrum: unde contrarium pro hæresi est habendum, ut patet IV. Dialog. cap. xxvi. & in Lib. de eccl. dogmatibus, cap. lxxviii. & lxxix.

Ad primum ergo dicendum, quod Glossa seipsam in IV. Sant. Tom. V. (1) *Al. ex limo,*

exponit: quod enim dicit: *Nondum erunt, ubi erunt Sancti etc.* statim exponit subdens: *id est, non habebunt geminam stotam quam habebunt Sancti in resurrectione.*

Ad secundum dicendum, quod inter illa abditæ receptacula, de quibus Augustinus loquitur, etiam sunt computandi infernus, & paradysus, in quibus animæ aliqua ante resurrectionem continentur. Sed ideo distinguitur tempus ante resurrectionem, & post, quia ante resurrectionem sunt ibi sine corpore, post autem erunt cum corpore; & quia in aliquibus receptaculis nunc sunt animæ in quibus post resurrectionem non erunt.

Ad tertium dicendum, quod homines secundum corpora habent quamdam continuitatem ad invicem, quia secundum eam est verum quod dicitur Act. xvi. 1. quod Deus (1) ex uno fecit omne hominum genus. Sed animas singillatim finxit: unde non est tanta congruentia, ut omnes homines simul glorificentur in anima, sicut quod simul glorificentur in corpore. Et præterea gloria corporis nota est, ita essentialis sicut gloria animæ: unde majus detrimentum esset Sanctis, si gloria animæ differretur, quam de hoc quod gloria corporis differretur; nec posset hoc detrimentum gloriæ recompensari per ampliationem gaudii singulorum de gaudio communi.

Ad quartum dicendum, quod eandem objectionem Gregorius in IV. Dialog. cap. xxv. proponit, & solvit. Si, inquit, *nunc in caelo sunt animæ Sanctorum, quid est quod in die iudicii pro justitia suæ retributione recipiunt?* Et respondet: *Hoc eis nimirum crescit in iudicio, quod nunc animæ sola sui gloria retributione lætantur, postmodum vero etiam corporum beatitudine perficiuntur, ut in ipsa quoque gaudeant, in qua dolores pro Domino, cruciatibusque pertulerunt.* Et eodem modo dicendum est de damnatis.

SOLUTIO III.

Ad tertiam questionem dicendum, quod aliquem exire de inferno, vel paradiso potest intelligi dupliciter. Uno modo ut simpliciter inde exeat, ut jam ejus locus non sit paradysus, vel infernus, & sic nullus inferno, vel paradiso finaliter deputatus inde exire potest, ut in sequenti dist. quæst. 11. art. 3. dicitur. Alio modo potest intelligi, ut exeat inde ad tempus; & in hoc distinguendum est, quid eis conveniat secundum legem naturæ; & quid eis conveniat secundum ordinem divinæ justitiæ: quia, ut Augustinus dicit in Lib. de cura pro mortuis agenda, cap. xxv. *alii sunt humanarum limites rerum, alia sunt divinarum signa virtutum; alia sunt quæ naturaliter, alia quæ mirabiliter fiunt.* Secundum ergo naturalem cursum animæ separatæ receptaculis propriis deputatæ à conversatione viventium penitus segregantur. Non enim secundum cursum naturæ homines in mortalitate viventes substantiis separatis immediate coniunguntur, cum omnis eorum cognitio à sensu oriatur; nec propter aliud à suis receptaculis eas exire conveniret, nisi ut rebus viventium interessent. Sed secundum dispositionem divinæ providentiæ aliquando animæ separatæ à suis receptaculis egressæ conspectibus hominum presentantur, sicut Augustinus in prædicto Libro, eodem cap. narrat de Felice martyre, qui civibus Nolanis visibiliter apparuit, cum à barbaris oppugnarentur. Et hoc etiam credi potest quod aliquando de damnatis contingat, quod ad eru-

(1) *Al. ex limo,*